

do práva Justiniánského. I tu nastalo, zpečoval-li se žalovaný podstoupiti proces (rem defendere) pouze translatio possessionis na žalobce. Jelikož však i ten, kdo byl žalován actione in rem, měl povinnost uposlechnouti soudní obsílky, mohl i tu žalovaný zmeškáním státi se contumax a rozsudek kontumační býti vyneseno po jednostranném přeličení.

Ve čtvrtém oddílu (str. 162—194) sp. uvažuje o poměru kaucí terminových a násilného předvedení k procesu pro zmeškání. Podle práva Justiniánského má žalovaný při obsílce plniti exekutorovi jistotu, záležející v slibu, že dostaví se k soudu do ustanovené lhůty (cautio iudicio sisti). Přišel pak na soud, má ještě slíbiti, quod in iudicio permaneat usque ad terminum litis. Zmešká-li pak žalovaný, žalobce může přivesti k platnosti svůj nárok z kauce, zvláště také proti zastaveným rukojmím. Jestliže cautio iudicio sisti nebyla dána, mohl žalovaný býti násilně předveden (exhibitio) a ponechán ve vazbě.

V závěrečném paragrafu (str. 191—194) sp. sestavil podstatnější výsledky své studie. Připojen jest pak ještě rejstřík věcný a rejstřík pramenů (str. 195—207).

Spis svědčí o důkladném studium pramenů, zvláště také co dotýče se materialu papyrového, o rozsáhlé znalosti literatury římského práva procesního, o samostatném úsudku a právnickém důmyslu autora.

L. Heyrovský.

Právo kanonické.

Dr. Heinrich Singer, k. k. Hofrat und ord. Professor der Rechte an der deutschen Universität in Prag: *Die Dekretalensammlung des Bernardus Compostellanus antiquus*. Mit Benutzung der in *Friedrich Maassens* Nachlasse enthaltenen Vorarbeiten. Wien 1914. 8°. Str. 120. (Sitzungsberichte der kais. Akademie der Wissenschaften in Wien. Philosophisch—Historische Klasse. 171. Band, 2. Abhandlung.)

Ukončujice svůj referát o *Singrových* Neue Beiträge über die Dekretalensammlungen vor und nach Bernhard von Pavia (v tomto časopise, ročník XIV., 1913/14; sešit 1.—2., str. 154—157) podali jsme zprávu, že *Singer* připravuje práci o *Compilatio Romana Bernardi Compostellani antiqui*. Brzy na to byla tato práce uveřejněna.

Literatura zná dva dekretalisty Bernardy s přívlastkem *Compostellanus*, staršího (antiquus) a mladšího (iunior nebo modernus). Starší jest označován jako arcijáhen v Compostelle (někdy jako canonicus), přichází do popředí začátkem XIII. stol. za papeže Innocenta III. Působnost mladšího Bernarda spadá asi do let 1245 až 1260, tedy do doby papežování Innocenta IV. a Alexandra IV. O starším Bernardovi se udržovala ve středověku zpráva, že sestavil sbírku dekretalií papeže Innocenta III. v době, kdy se zdržoval při římské kurii (compilatio Romana), která sice byla nějakou krátkou dobu v užívání na škole bolognské, ale brzy byla vytlačena oficiální sbírkou Innocentovou z r. 1210, známou to compilatio tertia. Taková svědectví podávají *Tancred*, *Hostiensis* (*Henricus de Segusia*) a *Joannes*

Andreae. Sbírka B. Compostellana upadala pak v zapomenutí. V XIX. století upozornil na ni opětě *Augustin Theiner*.

Rukopisy sbírky Bernardovy nalézají se v britském museu v Londýně, Royal Ms. 9. B. XI. a Cod. Harleian. 3834, a pak v Pařížské národní knihovně, Cod. Latin. 18.223. Rukopis posléze udaný pochází asi z 13. století z Italie nebo jižní Francie a byl již *Maassenovi* znám a v jeho poznámkách popsán, i tvoří tyto *Maassenovy* poznatky první základ *Singrov* práce, což všude zvláště vytčeno. Bernard přijal do své sbírky patrně z r. 1208 jen dekretalie papeže Innocenta III. a to z prvních jeho 10 let (1198— 21. února 1208), ale výhradně z papežských registrů. Látka je rozdělena jako při *Compilatio prima*; úhrnem má 129 titulů, z nichž 106 se vyskytuje již u Bernarda Pavijského. Z dekretalií Innocentových u Bernarda Comp. obsažených dosud tiskem nevyšlo dvanáct. Zvláštní zmínky zasluhuje cap. 4 de testibus et attestationibus II., 11: „Constitutis in preasentia nostra“ z května nebo června r. 1201, důležité pro svůj úplný text při manželském sporu českého krále Otakara I. s první chotí Adelou Míšenskou. Neznámý dosud doplněk textu tohoto článku jest otištěn u *Singra*, str. 60—63, a jest tím rozřešena otázka textová, které ještě nedávno věnoval svou pozornost *Gustav Friedrich* v Českém Časopise Historickém, ročník 16, 1910, str. 13 násl. článkem: Rekonstrukce dvou listův Innocenta III. (I. List k jednání o rozvodu prvního manželství krále Přemysla I.)

Bernard Compostellanus nepřijímá celého textu dekretálního, nýbrž vynechává, co se mu zdá býti nepodstatným a rozděluje text jedné dekretale pod různá záhlaví, což stejně převzal Raimund z Penaforte při sepisování libri Extra. Jinak jsou však Compostellanovi registra papežská vodítkem ve všem i co do inskripcí kapitolních. Rozhodně *Singer* odmítá mínění, že by Compostellanus byl přijal do své sbírky podvržené dekretalie Innocentovy; naopak on přejímal příliš věrně, t. j. i takové dekretalie, které asi se nehodily do širší veřejnosti a zejména ne do sbírky určené pro školu a pro soudy; přijalť Compostellanus i dekretalie obsahu dogmatického, liturgického nebo pastoralního. A to právě byl asi důvod, proč sbírka Compostellanova se nezamlouvala Innocentovi III. a proč dal sestaviti novou svou sbírku (*Compilatio tertia*); ovšem mohlo při tom rozhodovati také přání kurie, by ta neb ona dekretale nenabyla všeobecné platnosti přijetím do sbírky. Zvláštnost sbírky Compostellanovy je, že končí epilogem, kdežto jiné sbírky mívaly spíše prolog. V epilogu varuje hlavně Bernard Comp. své čtenáře, by nepokládali za pravé některé dekretalie rozšířené jako Innocentovy, věc to, která nemá velké důležitosti.

Na str. 37—115 podává *Singer* rozbor sbírky *Bernardovy*, při čemž celý text nebo jeho doplněk se jen tenkrátě otiskuje, když nikde dříve ještě nebyl otištěn. Str. 116 a 117 přinášejí dle *Bickellova* opisu otisk dvou dekretalií „*Ex litteris*“ a „*Super consultatione*“ připisovaných Innocentovi III. a vytčených v epilogu Bernardově. Na str. 118 a 119 jest umístěn seznam kapitol zcela nebo částečně otištěných v edici *Singrově*. Způsob této edice jest tak výborný, jak jsme již uvyklí při všechných pracích *Singrových*.

Prof. Dr. K. Henner.